

PATVIRTINTA

VšĮ Anykščių psichikos sveikatos
centro

Direktoriaus Audronio Gusto

2014 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr.
V-11

VIEŠOSIOS ĮSTAIGOS ANYKŠČIŲ PSICHIKOS SVEIKATOS CENTRO DARBUOTOJŲ ELGESIO KODEKAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Viešosios įstaigos Anykščių psichikos sveikatos centro (toliau – Centro) darbuotojų elgesio kodeksas (toliau – Kodeksas) nustato pagrindinius Centro darbuotojų elgesio principus, kurių jie privalo laikytis darbo metu.

2. Kodekso tikslas – kurti geranorišką darbo aplinką, ugdyti profesinę kompetenciją bei tinkamus ir efektyvius Centro darbuotojų tarpusavio ryšius, pagarbius santykius su pacientais ir jų atstovais, didinti Centro darbuotojų autoritetą visuomenėje, pacientų ir jų atstovų pasitikėjimą Centru.

3. Šis kodeksas tvirtinamas Centro direktoriaus įsakymu ir skelbiamas viešai, taip pat įstaigos internetinėje svetainėje.

4. Kodekse vartojamos sąvokos ir jų apibrėžimai:

4.1. **Asmeninis suinteresuotumas** – moralinis įsipareigojimas, turtinė ar neturtinė nauda arba kitas panašaus pobūdžio asmeninis interesas, kuris būtų palankus jam asmeniškai arba jam artimiems asmenims.

4.2. **Dovana** laikoma bet kuris materialinę vertę turintis daiktas, paslauga ar kita nauda, siūloma ir/ar suteikiama darbuotojui, kai tai yra ar gali būti susiję su tiesioginiu ar netiesioginiu poveikiu jo veiksams ar sprendimams.

4.3. **Interesų konfliktas**, tai situacija, kai Centro darbuotojas, atlikdamas pareigas ar vykdydamas pavedimą, privalo priimti sprendimą ar dalyvauti jį priimant, ar įvykdyti pavedimą, kurie susiję ir su jo privačiais interesais.

4.4. **Privatūs interesai**, tai Centro darbuotojo (ar jo artimo asmens) asmeninis turpinis ar neturtinis suinteresuotumas, galintis turėti įtakos priimamiems sprendimams atliekant darbo pareigas.

4.5. **Darbuotojui artimi asmenys**, tai Centro darbuotojo sutuoktinis, sugyventinis, partneris, kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka (toliau – partneris), taip pat jų tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai ar partneriai.

4.6. **Įžeidimas**, tai situacija, kai darbuotojas viešai ar ne viešai veiksniu, žodžiu ar raštu pažemino žmogaus garbę ir orumą.

4.7. **Diskreditavimas**, tai tokie darbuotojo veiksmai, kurie visuomenės akyse akivaizdžiai kenkia Centro autoritetui, griauna pasitikėjimą juo, kompromituoja. Diskredituojama gali būti tiek veikimu, tiek ir neveikimu.

4.8. **Kodekso pažeidimas**, tai Kodekse nustatytų darbuotojo elgesio normų pažeidimas, padarytas tiek veikimu, tiek neveikimu dėl darbuotojo kaltės.

4.9. **Korupcija**, tai pasiūlymas, pažadas ar davimas bet kokios naudos kitam asmeniui už neteisėtą atlygį, kad būtų atliktos arba neatliktos to asmens pareigos arba kurstymas priimti kokią nors naudą kaip neteisėtą atlygį arba jos priėmimas už pareigų atlikimą arba neatlikimą.

II. DARBUOTOJŲ ELGESIO PRINCIPAI

5. Pagarbos žmogui ir valstybei principas reiškia, kad darbuotojai turi:

- 5.1. gerbti žmogų, jo teises ir laisves, valstybę, jos institucijas ir įstaigas;
- 5.2. laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos, įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, įskaitant Įstaigos vidaus teisės aktus;
- 5.3. tinkamai, rūpestingai, kvalifikuotai, atsakingai atlikti savo pareigas;
- 5.4. su žmonėmis bendrauti geranoriškai ir pakančiai, nepaisant jų asmens savybių, tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, religinių įsitikinimų, politinių pažiūrų, turtinės ar socialinės padėties, mandagiai elgtis su pacientais, jų atstovais, artimaisiais, Centro darbuotojais, kitais fiziniais asmenimis ir kitų juridinių asmenų atstovais;
- 5.5. kalba, veiksmais ar siūlomais sprendimais nediskriminuoti jokie asmens ar visuomenės grupės ir imtis teisėtų priemonių užkirsti kelią pastebėtai diskriminacijai;
- 5.6. nedemonstruoti savo palankumo ar nepalankumo ir išskirtinio dėmesio atskiriems asmenims ar jų grupėms;
- 5.7. pagarbiai išklaudyti asmenis ir imtis visų teisėtų priemonių jiems padėti, dėmesingai reaguoti į pacientų, jų atstovų, artimųjų, Centro darbuotojų, kitų asmenų prašymus ir siūlymus. Šio reikalavimo privalu laikytis net sudėtingomis aplinkybėmis ar esant stresinėms situacijoms.

6. Teisingumo ir nešališkumo principas reiškia, kad darbuotojai turi:

- 6.1. priimti teisingus ir pagrįstus sprendimus ir veikti, vadovaudamiesi tik viešaisiais interesais;
- 6.2. einant pareigas, nepažeisti įstatymų, kitų teisės aktų, veikti tik pagal suteiktus įgaliojimus;
- 6.3. neturėti asmeninio išankstinio nusistatymo priimant sprendimus;
- 6.4. vienodai elgtis su visais pacientais nepaisant jų asmens savybių, tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, turtinės ar socialinės padėties, religinių įsitikinimų ir politinių pažiūrų;
- 6.5. konfliktinėse situacijose elgtis nešališkai, išklaudyti visų pusių argumentus ir ieškoti objektyvaus sprendimo;
- 6.6. būti objektyviu, vadovautis visų asmenų lygybės įstatymui principu, susidūrus su skirtingais asmenų reikalavimais, nedaryti nepagrįstų išimčių, interesų konfliktus spręsti atsižvelgus į viešuosius interesus, vadovaujantis visiems vienodais vertinimo kriterijais;
- 6.7. svarstant vidaus teisės aktų projektus, priimant sprendimus dėl darbuotojų skyrimo į pareigas ir kitoje darbinėje veikloje neturėti išankstinės nuostatos dėl tam tikro asmens, asmenų grupės ar institucijos ir priimti sprendimus vadovaujantis visiems vienodais vertinimo kriterijais, vengiant asmeniškumo.

7. Nesavanaudiškumo principas reiškia, kad darbuotojai turi:

- 7.1. nesinaudoti savo tarnybine padėtimi, siekiant paveikti kitų asmenų sprendimą, jei tai gali sukelti interesų konfliktą;
 - 7.2. nesinaudoti Centro nuosavybe ne darbinei veiklai, taip pat nesinaudoti su darbu susijusia informacija kitaip, negu nustato įstaigos vidaus dokumentai siekiant asmeninės naudos;
 - 7.3. darbinėje veikloje teikti prioritetą viešiesiems interesams, įstatymų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto;
 - 7.4. nesiekti naudos sau, savo šeimai, artimiesiems draugams, vykdant darbinės pareigas;
 - 7.5. dirbti pacientų, Centro ir visuomenės labui.
8. Dorovinio principingumo ir padorumo principas reiškia, kad darbuotojai turi:
- 8.1. elgtis nepriekaištingai ir garbingai;
 - 8.2. nepagrįstus prašymus atmesti taktiškai;
 - 8.3. nesinaudoti kito asmens klaidomis ar nežinojimu;
 - 8.4. atlikti savo pareigas vadovaujantis etiško elgesio normomis;
 - 8.5. nedalyvauti neteisėtuose sandoriuose ir susirinkimuose;
 - 8.6. netoleruoti Centro darbuotojų neetiško elgesio, nekompetingų ar neteisėtų veiksmų ir nedelsiant imtis priemonių jiems nutraukti;

- 8.7. būti nepaperkamais, nepriimti dovanų, pinigų ar paslaugų, išskirtinių lengvatų ir nuolaidų iš fizinių ar juridinių asmenų ar organizacijų;
- 8.8. aiškiai pasakyti ir savo elgesiu parodyti, kad netoleruoja jokių kyšių ar dovanų davimo ir ėmimo.
9. Atsakomybės ir atskaitingumo principas reiškia, kad darbuotojai turi:
- 9.1. teisės aktų nustatyta tvarka paaiškinti ir pagrįsti savo sprendimus ar veiksmus;
- 9.2. atsisakyti vykdyti neteisėtą pavedimą ir apie tai pranešti tiesioginiam vadovui;
- 9.3. neturint pakankamai išteklių, įgūdžių ar kompetencijos pavedimui vykdyti, apie tai nedelsiant pranešti Centro vadovui;
- 9.4. asmeniškai atsakyti už savo sprendimų ar veiklos rezultatų pasekmes, trumpalaikių ir ilgalaikių užduočių tikslų neįgyvendinimą;
- 9.5. priiimti dalį atsakomybės už kolegialiai priimamą sprendimą;
- 9.6. atsiskaityti už savo veiklą Centro vadovui.
10. Skaidrumo ir viešumo principo laikymasis reiškia, kad darbuotojai turi:
- 10.1. užtikrinti teisės aktų nustatyta savo veiksmų ir sprendimų viešumą, prireikus pateikti savo sprendimų priėmimo motyvus;
- 10.2. teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis teikti reikiamą informaciją kitiems Centro darbuotojams ir kitiems asmenims.
11. Pavyzdingumo principas reiškia, kad darbuotojai turi:
- 11.1. savo pareigas atlikti laiku ir kompetentingai;
- 11.2. būti tolerantiškais ir paslaugiais, pagarbiai elgtis su pacientais, bendradarbiais ir kitais asmenimis, su darbu susijusias konfliktines situacijas spręsti taikiai ir mandagiai;
- 11.3. visada veikti profesionaliai;
- 11.4. siekti žodžio ir veiksmo vienybės;
- 11.5. nuolat kelti savo kvalifikaciją;
- 11.6. pripažinti savo darbo klaidas ir jas taisyti;
- 11.7. darbo metu savo išvaizda, kalba ir elgesiu rodyti pavyzdį, bei laikytis visuotinai pripažintų etikos normų;
- 11.8. nereikšti paniekos pacientams, Centro vadovui, Centro darbuotojams neįžeidinėti, neplūsti, nevirtoti psichologinio smurto;
- 11.9. nevirtoti alkoholio, narkotinių ar psichotropinių medžiagų, nerūkyti Centro patalpose ar jos teritorijoje, išskyrus specialiai rūkymui įrengtas vietas;
- 11.10. seksualiai nepriekabiauti ir netoleruoti kitų asmenų seksualinio priekabiavimo;
- 11.11. būti tvarkingos išvaizdos.
12. Viešųjų interesų tenkinimo ir nepiktnaudžiavimo pareigomis principas reiškia, kad darbuotojai turi:
- 12.1. priiimant sprendimus ir kitoje darbinėje veikloje vadovautis tik viešaisiais interesais, einamų pareigų ir įtakos nenaudoti privatiems interesams tenkinti, taip pat esamiems ir buvusiems Centro darbuotojams proteguoti;
- 12.2. įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka laiku ir tiksliai deklaruoti savo privačius interesus, nesudaryti sąlygų viešųjų ir privačių interesų konfliktui kilti, o jam kilus, imtis priemonių tokiam konfliktui pašalinti;
- 12.3. nenaudoti pareigų, pažeidžiant viešuosius interesus įdarbinant asmenį, skiriant jį į tam tikras pareigas ar skatinant arba sudarant su juo sutartis.
13. Sąžiningumo principas reiškia, kad darbuotojai turi:
- 13.1. nesiiimti apgaulės, sukčiavimo, korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar kitų teisės aktais uždraustų veikų;
- 13.2. nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nepriimti jokių tiesioginių ar netiesioginių dovanų kai esama pagrindo manyti, kad dovana siekiama paveikti darbuotojo veiksmus ar sprendimus;
- 13.3. nenaudoti darbuotojo veiklai nustatyto laiko, Centro darbo priemonių, finansinių, žmogiškųjų ir materialinių išteklių ne Centro poreikiams tenkinti;
- 13.4. savo darbo pareigas vykdyti nepriekaištingai, būti nepaperkamu ir nepapirkinėti kitų asmenų.

14. Tinkamo pareigų atlikimo principas reiškia, kad darbuotojai turi:

14.1. nepiktnaudžiauti tarnybine padėtimi ir turima galia, neviršyti savo kompetencijos ir veikti pagal suteiktus įgaliojimus;

14.2. tinkamai įgyvendinti Centro vadovo sprendimus;

14.3. nepažeisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos, įstatymų ir kitų teisės aktų, o susidūrus su šio Kodekso ir kitų teisės aktų pažeidėjais padaryti viską, kas būtina, kad pažeidimai būtų nutraukti ir įstatymų nustatyta tvarka įvertinti;

14.4. netoleruoti neteisėto, neetiško Centro darbuotojų elgesio.

15. Lojalumas Centrai principas reiškia, kad darbuotojai turi:

15.1. būti lojalūs darbo įsipareigojimams ir sąžiningai vykdyti tiesioginius Centro vadovo nurodymus;

15.2. tinkamai suvokti Centro veiklos tikslus ir siekius, ir deramai juos įgyvendinti;

15.3. informuoti Centro administraciją apie visus atvejus, kurie turi korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymių.

16. Informacijos apie administracijos neteisėtus veiksmus ar aplaidumą atskleidimas nelaikomas lojalumo pažeidimu.

17. Konfidencialumo principas reiškia, kad:

17.1. darbuotojas įsipareigoja neskelbti informacijos, kuri jam patikima tvarkyti (naudotis) darbo metu, jos neatskleisti, neprarasti ir neperduoti asmenims, neturintiems teisės jos sužinoti;

17.2. darbuotojui draudžiama dokumentuose ir Centro kompiuteriuose laikomą informaciją naudoti privačių interesų tenkinimui;

17.3. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka darbuotojas užtikrina jam pateiktų dokumentų ir informacijos kompiuterinėse laikmenose saugumą tokiu būdu, kad tretieji asmenys neturėtų galimybės su jais susipažinti ar pasinaudoti;

17.4. informacija apie pacientą tretiesiems asmenims teikiama tik teisės aktuose nustatytais atvejais ir tvarka.

III. DARBUOTOJŲ TARPUSAVIO SANTYKIAI

18. Centro darbuotojų tarpusavio santykiai turi būti grindžiami mandagumu, taktiškumu, sąžiningumu, draugiškumu ir pasitikėjimu. Darbuotojai turi padėti vieni kitiems darbinėje veikloje, keistis patirtimi ir žiniomis.

19. Centro darbuotojai privalo laikytis geranoriškumo principo, vengti:

19.1. Asmeninio įžeidinėjimo, orumo žeminimo.

19.2. Kito darbuotojo darbo menkinimo.

19.3. Apkalbų, šmeižto apie kolegas skleidimo, reputacijos menkinimo.

19.4. Neigiamų emocijų demonstravimo.

20. Darbuotojai privalo laikytis solidarumo su savo kolegomis, ginti juos nuo nepagrįstos kritikos ir netinkamos įtakos.

21. Darbuotojas privalo susilaikyti nuo viešų pasisakymų ar svarstymų apie kolegų atliekamas užduotis ir veiksmus, apie kitų darbuotojų asmenybę ir jų kompetenciją.

22. Neigiamas atsiliepimas apie kolegas, ypač kitų asmenų akivaizdoje, neleistinas. Į kolegą visada kreipiamasi pagarbiai.

23. Darbuotojų ir vadovų tarpusavio santykiai turi būti grindžiami abipuse pagarba, geranoriškumu bei aktyvia pagalba.

24. Seksualinis priekabiavimas prie kolegų laikomas grubiu etikos ir darbo drausmės pažeidimu.

25. Darbuotojas privalo nevykdyti pavedimo, jei pavedimas verčia pažeisti įstatymus ir šį Kodeksą. Apie tokį pavedimą pranešama Centro vadovui.

26. Netoleruotinas neteisėto, netinkamo kolegų elgesio bei nekompetentingumo gynimas. Darbuotojai privalo pranešti Centro vadovui apie kolegų nekompetentingumą, neteisėtą, netinkamą elgesį.

27. Centro vadovas savo vadovaujame kolektyve privalo:

- 27.1. Netoleruoti asmens įžeidinėjimo ar jo garbės ir orumo žeminimo.
- 27.2. Sukurti vadovaujama kolektyve darbingą ir draugišką aplinką, užkirsti kelią konfliktams, šalinti nesutarimų priežastis.
- 27.3. Pastabas dėl pavaldinių klaidų ir darbo trūkumų reikšti korektiškai.
- 27.4. Stengtis paskirstyti darbą kolektyve tolygiai, kad būtų efektyviai panaudotos kiekvieno pavaldinio kūrybinės galimybės ir kvalifikacija.
- 27.5. Viešai nereikšti savo simpatijų ar antipatijų pavaldiniams ir kitiems Centro darbuotojams.
- 27.6. Skatinti pavaldinius reikšti savo nuomonę darbiniais klausimais ir ją išklausti.
- 27.7. Deramai įvertinti pavaldinių darbo pasiekimus.
- 27.8. Būti reikšiam ir teisingam pavaldiniams, visada prisiminti, kad savo elgesiu ir darbu jis turi rodyti jiems pavyzdį.
- 28. Darbuotojai su vadovais turi bendrauti korektiškai ir vykdyti visus teisėtus jų nurodymus. Pastebėjęs vadovo klaidą, darbuotojas turi taktiškai apie tai pranešti tam vadovui.
- 29. Darbo metu kilę darbuotojų tarpusavio nesutarimai turi būti išsprendžiami nedelsiant jų pačių pastangomis, į Centro vadovą kreipiamasi tik kraštutiniu atveju.

IV. KODEKSO NUOSTATŲ LAIKYMOSI KONTROLĖ IR PRIEŽIŪRA

- 30. Informaciją apie Centro darbuotojų galimus pažeidimus nagrinėja, Kodekso pažeidimų prevencines priemones nustato bei darbuotojus praktinio Kodekso taikymo klausimais konsultuoja Etikos komisija.
- 31. Etikos komisija sudaroma Centro vadovo įsakymu ne mažiau kaip iš 3 nepriekaištingos reputacijos Centro darbuotojų.
- 32. Komisija nagrinėjimo procedūrą pradeda gavusi rašytinę informaciją (tarnybinį pranešimą, darbuotojo skundą, visuomenės informavimo priemonių paskelbtą ar kitokią) apie darbuotojo galimai padarytą Kodekso pažeidimą. Komisija nagrinėjimo procedūrą gali pradėti ir savarankiškai.
- 33. Darbuotojo atsakomybę lengvina tai, kad jis (ji):
 - 33.1. Savanoriškai, nelaukdamas sprendimo, atlygina pažeidimu padarytą žalą.
 - 33.2. Viešai pripažįsta kaltę, gailisi ir atsiprašo.
 - 33.3. Padeda išaiškinti tiesą tyrimo metu.
 - 33.4. Praneša apie kitokias dėmesio vertas atsakomybę lengvinančias aplinkybes.
- 34. Darbuotojo atsakomybę sunkina tai, kad jis (ji):
 - 34.1. Per kalendorinius metus pažeidimą padarė pakartotinai.
 - 34.2. Viešai tyčiojasi iš atliekamo tyrimo ir etiško elgesio principų.
 - 34.3. Trukdo išaiškinti tiesą tyrimo metu, nepateikia prašomų ir jo turimų duomenų arba pateikia klaidingus.
 - 34.4. Pažeidė daugiau nei vieną Kodekso nuostatą.

V. ATSAKOMYBĖ UŽ KODEKSO PAŽEIDIMUS

- 35. Sprendimą dėl nuobaudos skyrimo / neskyrimo priima Centro vadovas Etikos komisijos, išnagrinėjęs konkretų šio Kodekso pažeidimą, teikimu.
- 36. Drausminės nuobaudos skiriamos Darbo kodekse nustatyta tvarka.
- 37. Etikos komisija, nustačiusi, kad pažeisti Kodekso reikalavimai, atsižvelgiant į pažeidimo mažareikšmiškumą ar lengvinančias aplinkybes, gali apsiriboti nagrinėjimu ir siūlyti neskirti nuobaudos.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

- 38. Darbuotojai įsipareigoja vadovautis šiuo Kodeksu. Su šiuo Kodeksu pasirašytinai supažindinamas kiekvienas Centro darbuotojas. Naujai priimami darbuotojai su šiuo Kodeksu pasirašytinai supažindinami iškart po darbo sutarties pasirašymo.